

ἀποκρυστάλλωσιν τῶν ἐν προκειμένῳ ἐπανελθουσῶν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἑνίας διαχειρίσεως ἀπόψεων τοῦ Κράτους.

Απὸ τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου 1935,
οὔτε ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐκλήθη πλέον οὔτε τί-

ποτε ἄλλο ἐνηργήθη, μέχρι τῆς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἀνακινήσεως τοῦ ζητήματος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Γεωργίας.

Β. ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ Η ΑΡΔΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΓΑΙΩΝ

Ἡ προσοχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ παραγωγικοῦ κόσμου ἦτο καὶ εἶνε πάντοτε ἐστραμμένη πρὸς τὰ Ὅδραυλικὰ ἔργα τῆς Μακεδονίας, ἐξ ὧν ἀναμένει μέγια μέρος τῆς λύσεως τοῦ παραγωγικοῦ καὶ Ἰδίᾳ τοῦ Γεωργικοῦ μας προβλήματος.

Τὰ ἔργα ταῦτα εἶνε μεγίστης δόλκης. Σχεδὸν δύο ἑκατομμύρια στρεμμάτων ἐπεκαλύφθησαν ἡ ἐπροστατεύθησαν τὰ δὲ ἀποτελέσματά των δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ εἶνε μέγιστα εἰς τὸ μέλλον διὰ τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν.

Βεβαίως ἡ παραγωγὴ αὕτη δὲν θὰ γίνῃ αἰσθητὴ ἀμέσως εἰς ἀνάλογον πρὸς τὰς ἔκτασεις ταύτας ἀναλογίαν διότι, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν γαιῶν τούτων, εἶνε πολὺ μικρός, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ ἐφοδιασμὸς τῶν γεωργῶν εἰς γνώσεις καὶ μέσα ἐκμεταλλεύσεως ἀνεπαρκέστατος. Διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἀνάγκη ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐνισχύσεως δι' ἀνθρωπίνου ὑλικοῦ ἐξ ἄλλων περιφερειῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀγροτῶν καὶ ἐφοδιασμοῦ σύντονος διὰ τῶν μέσων καλλιεργείας τὰ δυοῖς διὰ γαίας ὡς αἱ ἀποκαλυφθεῖσαι εἶνε πολὺ μεγαλήτερα τῶν διὰ τὰς συνήθεις γαίας ἀπαιτούμενων.

Άλλ' ἡ προσθήκη ἀνθρωπίνου ὑλικοῦ ἐξ ἄλλων περιφερειῶν διὰ μεταναστεύσεως, ἥτις βεβαίως δὲν εἶνε εὔκολος, ἀπολύτως ἀπεκλείσθη διὰ τῶν διαφόρων κρατικῶν ἀποφάσεων θεωρηθειῶν τῶν γαιῶν τούτων ὡς ἀποκλειστικῆς ἰδιοκτησίας τῶν περιοίκων, ἀν καὶ ἡ δημιουργία τούτων ἐβάρυνε καὶ βαρύνει ὅλους τοὺς "Ἐλληνας.

Ἐπίσης ἀπεκλείσθη καὶ ἡ δημιουργία μεγάλης ἡ μέσης γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, ἥτις διὰ τῶν οἰκονομικῶν μέσων τῆς, τῶν γνώσεών της, τῆς ὀρθολογιστικῆς καὶ ἐν μεγάλῃ κλίμακι δργανώσεώς της, ἀφ' ἐνὸς μὲν θὰ ἀξιοποίει

καλλίτερον τὰς γαίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ θὰ ἔδιδεν ἔργασίαν εἰς τὸν μὴ εὐρίσκοντας τοιαύτην ἔργατας, μὴ ὅντας ἰδιοκτήτας γῆς ἢ μὴ ἔχοντας τὰ μέσα τῆς καλλιεργείας. Οἱ ἔργαται οὗτοι περιπλανῶνται σήμερον εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς ἀγροτικὰς περιφερείας πεινῶντες καὶ μὴ εὐρίσκοντες ἔργασίαν πλησίον τῶν γεωργῶν τῶν δημιουργηθειῶν μικρῶν τούτων καλλιεργειῶν οἵτινες οὐδέποτε ἐπεκτείνουσι τὴν ἔργασίαν των πέραν τῆς δυναμένης νὰ ἐπελεσθῇ ὑπὸ αὐτῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας των.

Οἱ μεγάλοι καλλιεργηταὶ θὰ παρῆχον μεγάλας σχετικᾶς ἀποδόσεις μὲ οἰκονομίαν ἔργατικῶν χειρῶν ὃν δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ ὑπάρχει μεγάλη ἔλλειψις κατὰ τὰ πρῶτα τούτου λάχιστον ἔτη τῆς ἐκμετάλλευσεως τῶν νέων τούτων γαιῶν.

Άλλα καὶ μέση καλλιέργεια θὰ ἔπειπε νὰ ὑδρούθῃ παραχωρουμένων ἐκτάσεων εἰς γεωπόνους οἵτινες καὶ ἔτι ὅλοι δὲν ἐπιτίχουν οἰκονομικῶς εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν, θὰ διοχετεύσωσιν ὅμως διὰ τοῦ παραδείγματός των ἐφηρμοσμένας γνώσεις εἰς τὸν γεωργούς.

Πρὸς τοῦτο ὅμως θὰ ἔπειπε ἡ παραχωρουμένη ἐκτασίς νὰ εἶνε ἐπαρκής καὶ ὅλαι αἱ ἔγγειοι τούλαχιστον βελτιώσεις νὰ βαρύνωσι πιστώσεις διδομένας εἴτε ὑπὸ τοῦ κράτους εἴτε ὑπὸ τῆς Ἀγροτικῆς Τοπαέζης, τὰ δὲ λοιπά ἔξοδα, τὰ δοτῖα δὲν εἶνε μικρά, νὰ βαρύνωσι τὸν ἐπιστήμονας τούτους ἐπιχειρηματίας.

Οἱ γεωργικὸς ἐπίσης πολιτισμὸς τοῦ περιβάλλοντος ἔχει μεγίστην οἰκονομικὴν σημασίαν. Εάν αἱ γαῖαι αὕται εὐρίσκοντα εἰς χώρας προοδευμένας γεωργικῶς θὰ ἡδύναντο νὰ ἀποδώσουν πολλαπλάσια τῶν ὅσων ἀποδίδουν ἡ θὰ ἀποδώσουν εἰς τὸ προσεχὲς τούλαχιστον μέλλον ἐν Μακεδονίᾳ.

Εἰς τὰ προηγμένα μέρη ὅμοιαι γαῖαι θὰ

ἀπέδιδον κατὰ μονάδα ἐπιφανείας τετραπλάσια καὶ πενταπλάσια τῶν δσων ἀποδίδουν εὐφισκόμεναι ἐν Ἑλλάδι, δποι τὸ ἐπίπεδον τῆς γεωγικῆς προόδου εἶνε τόσον χαμηλὸν ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ μεγάλας ἀποδόσεις, αἱ δὲ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἔνεκεν τοῦ πλούτου τῶν γαιῶν, τυχὸν παρουσιαζόμεναι τοιαῦται, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἀκολουθημῶσιν ἀπὸ τὰς χαμηλὰς ἀποδόσεις ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὰς ἄλλας πλουσίας ἐπίσης γαιάς τῆς Ἑλλάδος.

Τῶν ὀντώτερων, ἀπόδειξιν ἔχομεν εἰς τὰς γαιάς τῆς Κωπαΐδος αἴτινες καὶ σήμερον ἀκόμη δὲν δίδουν τὰς ἀποδόσεις τὰς δποίας ἔλπιζουν νὰ λάβουν ἀπὸ τὰς τῆς Μακεδονίας. Τῶν τελευταίων τούτων εὐτυχῶς η ἀποκάλυψις ἐγένετο δαπάναις Ἰδιωτικῶν ξένων κεφαλαίων καὶ οὐχὶ κρατικῶν.

Ἡ συγκέντρωσις ὅλων τῶν ἔργων τούτων ἐν μιᾷ περιφερείᾳ ἦτο γεωργικῶς ἀσύμφρος, θὰ ἡσαν δὲ τὰ ἔργα ταῦτα παραγωγικώτερα ἐανὶ ἡ διανομὴ αὐτῶν, ἐφ' ὃσον τὰ μηχανικὰ μέσα τὸ ἐπέτερον, ἐγίνετο εἰς περισσοτέρας περιφερείας. Οὕτω θὰ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν καλλιέργειάν των περισσότεροι γεωργὸι καὶ ταχύτερον ἡ παραγωγὴ θὰ ἐφθανεν εἰς τὸ ἀνάλογον πρός τὴν ποιότητα τῶν γαιῶν των ὑψος.

Τοιαῦται δὲ γαιαι πρός ἀποκάλυψιν καὶ προστασίαν ὑπάρχουσι πλεῖσται εἰς τὴν Ἡ-πειρον εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μεταξὺ τῶν πλωτῶν ποταμῶν Λούρου καὶ Ἀράχθου πεδίας κατακλυζομένη τὸν χειμῶνα ὑπὸ τῶν ὑδάτων, καθίσταται ἀκατάλληλος διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν φυινοπωρινῶν σιτηρῶν, δυναμένη μόνον νὰ καλλιεργηθῇ δι' ἀραβοσίτου καὶ οὐχὶ δι' ἄλλων πλουσιωτέρων προϊόντων. Οὕτω ἀναγκάζεται ὁ ἐργατικώτατος πληθυσμὸς τῆς Ἡπείρου νὰ ζητῇ πόρον εἰς τὴν ξένην ἀντὶ νὰ μένῃ ἐν τῇ περιφερείᾳ του καὶ νὰ παράγῃ προϊόντα γεωργικὰ ἀφθονώτατα καὶ πλουσιώτατα εἰς τὴν ἔξαιρετικὴν ὑπὸ ἔποψιν ἀφθονίας βροχῶν καὶ γονιμότητος Ἑλληνικὴν ταύτην περιοχήν.

Ἄλλα καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀκόμη, ὑπάρχουσι πλεῖσται τοιαῦται γαιαι τῶν δποίων οἱ κάτοικοι πάσχουσι μεθ' ὅλην τὴν ποικίλην καὶ σχετικῶς ἐντατικὴν καὶ μετὰ πολλοῦ ἰδρωτὸς ἐργασίαν των, ἐξ ἐλλείψεως τῆς ἀπολύτως ἀναγκαίας γῆς, ὥστε ἀναγκάζονται νὰ προσφύγουν εἰς τὰς πόλεις πρός ἐκτέλεσιν

οἰασδήποτε πτωχῶς ἀμοιβομένης ἐργασίας.

Τὸ ζήτημα τῆς ἀρδεύσεως τῶν ἀποκαλυφθεισῶν γαιῶν δὲν θὰ εἶναι δπος ἐκ πρώτης ὅψεως παρουσιάζεται.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶνε πάντοτε τὰ χαμηλότερα μέρη τῶν πεδιάδων τὰ δποῖα ἀρδεύονται ἄν καὶ ἔχουσι πολλάκις πρόχειρον καὶ ἀφθονον πρός τὸν σκοπὸν τοῦτον ὕδωρ, ἀντιθέτως ὅλα τὰ ὑψηλότερα μέρη ἐπιζητοῦσι καὶ δι' ἐκνόμων ἀκόμη ἐνεργειῶν τὴν ἀπόκτησιν ὕδατος ἀρδεύσεως χάριν τοῦ δποίου δὲν φείδονται μεγίστων δαπανῶν.

Εἰς τὰς ἄλλοτε κατακλυζομένας ταύτας γαιάς προσέχει ἡ συμπλήρωσις τῶν ἀποστραγγιστικῶν, τῶν ἔργων συγκοινωνίας καὶ ἄλλων ίδιως δὲ ἡ ἔξημέρωσις ἡ δποία θὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς ἐπὶ τινα ἔτη, ἵσως πολλά, ἔχοντος κατεργασίας. Διὰ ταύτης θὰ καταστραφοῦν αἱ οἰζαι καὶ οἱ σπόροι τῶν ζιζανίων, ίδιως τῶν ὑδροχαρῶν καὶ ἐν γένει τῶν ζώντων εἰς ἐδάφη δπού δὲν λείπει ἡ ὑγρασία. Τὰ φυτὰ ταῦτα διὰ τῆς ἀρδεύσεως ἀνανεοῦνται ὥστε νὰ καθίσταται ἀληθῆς πληγὴ τῶν ἀρδευομένων τούτων καλλιεργειῶν. Ἀλλωστε αἱ ἀρδεύσεις καλλιεργεῖσι ἔχουσιν ἀνάγκην πολυαριθμών ἐργατικῶν χειρῶν, αἴτινες εἰς τὰς περιφερείας ταύτας ἐπὶ πολλὰ ἔτη θὰ εἶνε ἀνεπαρκεῖς διὰ νὰ ἐκτελέσωσι ποτιστικὰς καλλιεργείας εἰς τὰς τόσον μεγάλας ἐκτάσεις, αἱ δὲ ἐργατικαὶ χεῖρες, νῦν δτε αἱ ἀποκαλυφθεῖσαι γαιαι ἡρχισαν νὰ τίθενται εἰς ἔκμετάλλευσιν ἔγιναν σπάνιαι, πληρωνόμεναι κατὰ τὸν θερισμὸν πρός δρ. 150—200 ήμερησίως. Ἀλλὰ καὶ πολλῶν γεωργικῶν γνώσεων ἔχουσι ἀνάγκην οἱ καλλιεργηταὶ τῶν ἀρδευτικῶν γαιῶν, γνώσεων αἵτινες ἀποκτῶνται διὰ τῆς διασκαλίας καὶ τῆς μακροχρονίου πείρας, Πάντως ἐὰν πρόσκειται νὰ γίνουν ἀρδευτικὰ ἔργα ταῦτα πρέπει νὰ γίνουν οὐχὶ διὰ τὰς ἄλλοτε κεκαλυμμένα ὑπὸ τῶν ὑδάτων δηλ. τὰ χαμηλότερα μέρη ἀλλὰ διὰ τὰ πέριξ τούτων τὰ δποία εἶνε ὑψηλότερα, παλαιοτέρας καλλιεργείας καὶ ἔξημερωμένα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρων ἐκτιθεμένων θὰ θεωρηθῶ ἵσως ἀπαισιόδοξος διὰ τὸ γεωργικὸν μας μέλλον καὶ ίδιαιτέρως διὰ τὸ μέλλον τῶν ἀποκαλυπτομένων τούτων γαιῶν.

Τοῦτο δὲν εἶνε ἀκριβές. Ὅπηρξα ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἀπὸ πολλοῦ ἐπέμενον εἰς τὸ ὅτι τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε προσφορώτατον διὰ ποικιλοτάτην καὶ ἀφθονωτάτην παραγωγήν.

Γνωρίζω δὲ καλῶς ὅτι πολλαὶ καὶ μεγάλαι

έκτασεις ἐν Ἑλλάδι είνε ἀρίστης ποιότητος καὶ δύνανται καταλλήλως ἐκμεταλλευόμεναι νὰ ἀποδώσωσι πολλαπλάσια τῶν δσων ἀποδίδουσι, ἔξεφρασα δὲ τὴν γνώμην, βασιζούμενην ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐν Ἑλλάδι μελετῶν, ὅτι γεωργικὴ ἐκμεταλλευσις καλῶς ὀδηγουμένη δύναται νὰ ἀποφέρῃ ἀποτελέσματα κατὰ πολὺ ἀνώτερα τῶν ἐπιτυγχανούμενων εἰς τὰς μᾶλλον προηγμένας γεωργικῶς χώρας τῆς Εὐφώπης. Πρὸς τοῦτο δῆμος ἀπαιτοῦνται πρῶτον γνώσεις, δεύτερον ἐργασία καὶ τελευταῖον κεφάλαια. Χρειάζονται πολλοὶ καλοὶ μελετηταὶ τῆς Γεωργίας οἱ δοῦλοι νὰ μεταδώσουν διὰ τῶν περιφερειακῶν Γεωπόνων τὰς γνώσεις εἰς τὴν γεωργούς.

Παραδειγμα τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς ἐργασίας ταῦτης ἔχουμεν τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Βάμβακος, τὸ δόποιον δι' δλίγων δεκάδων νεαρῶν ἐπιστημόνων κατώρθωσεν ἐντὸς μιᾶς τετραετίας νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος καὶ νὰ τριπλασιάσῃ τὴν διὰ τούτου καλλιεργουμένην ἔκτασιν, ἐντὸς δὲ δλίγων ἑτῶν θὰ κατορθώσῃ ὥστε ἡ Ἑλλὰς νὰ φθάσῃ τὴν εἰς βάμβακα ἐπάρκειαν.

Ἡ Ἑλλὰς είνε χώρα ἀρίστη γεωργικοῦ μέλλοντος, ὁ γεωργικὸς πολιτισμὸς δ ὅποιος ἄλλοτε εἰς αὐτὴν κατώκει θὰ ἐπανέλθῃ καὶ πάλιν καὶ εἰς ἀνάλογον ὄψος πρὸς τὴν νέαν ἔξελιξιν τῆς γεωργίας.

ΣΤΑΥΡΟΣ Λ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

H ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

Παρακαλῶ δπως μοῦ ἐπιτρέψουν οἱ ἀξιότιμοι κ. κ. Ὅπουργοί καὶ Συνάδελφοι νὰ τονίσω τὶ συνέβαλον μηχανήματα καὶ πετρελαιοκινητῆρες πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐργῶν Μακεδονίας καὶ μεθέπειτα εἰς ἐκχέρσωσιν καὶ καλλιέργειαν τῶν μέχρι τοῦδε ἀποστραγγισθέντων ἐδαφῶν.

Πρόπει πρῶτον νὰ τονισθῇ ὅτι ἀνευ τῶν ἰσχυρῶν πετρελαιοκινήτων ἐκσκαφέων ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐργῶν θὰ ἐδυσχεραίνετο καὶ θὰ ἐπεβραδύνετο μέχρι σημείου, ὥστε νὰ καθίστατο προβληματικὴ ἡ περάτωσί των.

Αἱ ἐκχέρσωσις καὶ καλλιέργεια τῶν ἀποστραγγισθέντων ἐκτάσεων ἐν Μακεδονίᾳ ἔξετελέσθησαν ὑπὸ 35 ἰσχυρῶν πετρελαιοελκυστήρων, τοὺς δοῦλοις παρέλαβεν ἡ Κυβέρνησις τὸ ἔαρ τοῦ 1931. Πρὸς ἐκχέρσωσιν καλαμόνων ἐπὶ μαλακῶν ἐδαφῶν ἀπαιτοῦνται ἰσχυρώτατα μηχανήματα καὶ ἐπανειλημμέναι ἀρώσεις μετὰ τὸν ἐμπλησμὸν τῶν καλάμων. Ἡ δλῶς ἔξαιρετικὴ ζωτικότης καὶ ἀντοχὴ τῆς καλάμου καθιστᾶ τὴν ἐκχέρσωσιν δύσκολον. Ὅπο τὰς δυσχερεῖς αὐτὰς συνθήκας οἱ νέου τύπου πετρελαιοελκυστήρες ἀπέδωσαν ἀριστα ἀποτελέσματα καὶ εἰργάσθησαν οἰκονομικάτατα. Ἡ προμήθεια τούτων ἐπομένως παρὰ τὰς ζωηροτάτας ἀντιδράσεις τῶν κατασκευαστῶν βενζινοελκυστήρων, οἱ δοῦλοι διεσχιγμένοντο ὅτι οἱ πετρελαιο-

κίνητοι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐργασθοῦν τελεσφόρως. Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι οἱ ἴδιοι μεγάλοι κατασκευασταὶ κατασκευάζουν σήμερον καὶ διαφημίζουν πετρελαιοελκυστῆρας ὡς ἐπιτυγχάνοντας τὰ οἰκονομικάτερα ἀποτελέσματα. Ἱδίως ἀπεδείχθησαν ὡς οἰκονομικοὶ οἱ πετρελαιοελκυστῆρες ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ βενζινάριτρα «ΣΤΟΚ», τὰ δοῦλα ἡ Μηχανοκαλλιέργεια Θεσσαλίας ἐθεώρει μέχρι τοῦδε ὡς τὰ καταλληλότερα μηχανήματα δι' ἐκχέρσωσεις καὶ ἀρώσεις ἐν Μακεδονίᾳ.

Συγχρόνως ἐπρομηθεύθη ἡ Κυβέρνησις καὶ μηχανήματα χωματουργίας «ΓΚΡΕΔΕΡ» δι' ἀγορικὴν ὁδοποιίαν καὶ δι' ἀνορύζεις τριτεύοντος συστήματος χανδάκων ἀποστραγγίσεως κτλ. Τὰ μηχανήματα ταῦτα ἀπεδείχθησαν ὡς μεγάλης ἀποδοτικότητος καὶ χρησιμώτατα. Ἡ «Μηχανοκαλλιέργεια Θεσσαλονίκης» ἐκτελεῖ ἀρώσεις καὶ διὰ τρίτους ὡς προσφυγικοὺς Συνεταιρισμούς κτλ. ἀκριβεῖς δὲ ὑπολογισμοὶ ἀποδεικνύουν ὅτι τὸ Δημόσιον κατορθώνει καὶ διφελεῖται ἀπὸ τὰς ἐργασίας ταῦτας ἀκόμη καὶ ἀν ληφθοῦν ὑπὲρ ὅψει λογικαὶ ἀποσβέσεις καὶ τὰ προσήκοντα γενικὰ ἔξοδα.

Μηχανήματα παντὸς εἰδους, ὡς γνωστόν, ἔχουν ἀνάγκην συντηρήσεως, ἵδιως δὲ ὅταν ἐργάζονται ἐν μέσῳ ἀποπνικτικῆς κόνεως τὸ